

20100338-29
K/S Heier

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår dato: 24.08.2015
Vår ref.: 2015/4041
Arkivkode:561
Deres dato: 01.06.2015
Deres ref.: 20100338/18

Uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av Reina kraftverk Overhalla kommune

Vi viser til brev 01.06.15 med konsesjonssøknad for Reina kraftverk i Overhalla kommune.

Bakgrunn

Clemens Kraft AS søker om konsesjon for utbygging av Reina kraftverk i elva Reina som renner ut i Namsen.

Kraftverket er planlagt å utnytte et fall på 130 m i Reina som har en middelvannføring på ca 1300 l/s etter samløp med Grøtåa. Med en planlagt turbineffekt på 3,5 MW og slukeevne på ca 3.570 l/s er produksjonen beregnet til ca 9,1 GWh. Vannveiene mellom inntaksdammer og kraftverk er tilsammen ca 2.600 m og planlegges som nedgravd rørgater. Det foreslås minstevannføringer på hhv. 38 l/s i Reina og 16 l/s i Grøtåa hele året.

Begge inntaksdammene planlegges som 10 m lange og 3 m høye platedammer i betong. Til inntaksdammen for Reina planlegges en ny adkomstveg på ca 800 m. Til inntak Grøta skal rørgatetrase benyttes. Til kraftstasjonen bygges en 300 m vei fra eksisterende landbruksveg. Kraftstasjonen skal knyttes til nettet med en 300 m jordkabel til eksisterende 22 kV linje.

Det er utarbeidet en miljørapport til søknaden: "Reina Kraftverk AS i Overhalla kommune Nord-Trøndelag. Virkninger på biologisk mangfold", BIOREG AS Rapport 2009:34.

Konsesjonssøknaden (s.26) konkluderer med at omsøkte prosjekt for miljøinteresser varierer fra *liten negativ* til *middels konsekvens*.

For reindrift er konsekvensene i konsesjonssøknaden vurdert til *middels negativ*, mens for landbruk er konsekvensene vurdert til *liten negativ til ingen konsekvens*.

Fylkesmannens overordna vurderinger

I større konsesjonssaker for kraftverk har Fylkesmannen i hovedsak tatt utgangspunkt i:

- Utbyggingens betydning for forsyningssikkerheten og den generelle kraftforsyningssituasjonen i Midt-Norge og Nord-Trøndelag.
- Utbyggingens bidrag til fornybar energi.
- Utbyggingens konsekvenser for områder hvor Fylkesmannen er fagmyndighet.

Omsøkte kraftverk er av begrenset størrelse og vi finner ikke behov for å sette dette prosjektet inn i de samme rammer som større prosjekt på de to første punktene.

For det tredje punkt konstateres at det ikke foreligger relevante momenter i forhold til vår sektormyndighet innen fagområdene *landbruk* og *beredskap*.

Fylkesmannens vurdering av framlagte konsesjonssøknad for Reina kraftverk

Reindriftsområdet

Konsesjonssøknadens beskrivelse av reindriften er begrenset, og er kun basert på informasjon hentet fra kart og tilgjengelig statistikk. Utreder har ikke hatt direkte kontakt med reinbeitedistriktet, noe som alltid er en fordel. Informasjonen kartdataene gir er veiledende og alene ikke detaljerte nok for utredninger.

Reina og Grøtåa ligger i et område som hovedsakelig er vinter- og vårbeite for Åarjel Njaarke sijte. Distriktet drives i to siidaer (driftsgrupper): Toven-gruppen og Jåma/Anti-gruppen. I det aktuelle området er det hovedsakelig Toven-gruppen som driver. Området er markert som høstvinter, vinter og vårbeite, dvs. at det kan være rein i området fra ca. november til april. Det er markert ei flyttlei en knapp kilometer nord for inntaket i Reina. Gruppens sommerbeiter er lengre nordøst, i Namsskogan og Høylandet kommuner. Videre er det i kartet markert et mobilt arbeidsgjerde ved den store myra rett øst for Banfossen. Reindriftsavdelingen er ikke kjent med hvor ofte dette blir brukt.

Tiltaket vil i all hovedsak berøre distriktets beitebruk i anleggsperioden. Støy og uro i beiteperioden vil føre til at rein trekker unna og benytter andre beiter. Negativ påvirkning gjennom langvarige, regelmessige forstyrrelser fører til atferdsendring hos reinen, noe som betyr at den unngår å bruke nærområdet til støykilden. Det er derfor viktig at det ikke utføres anleggsarbeid i perioder med mye rein i området, slik at man unngår at den får negative erfaringer med tiltaket.

Etter ferdigstilling vurderer vi at kraftverket ikke vil ha spesiell innvirkning på reindriften i området. Dagens etablerte bruk av området vinterstid, med en mye brukt skiløype i området, har en vesentlig større negativ innvirkning på beitebruken fra før, enn hva kraftverket vil få ved normal drift.

Vi støtter foreslåtte avbøtende tiltak ovenfor reindriften, ved at anleggsperioden legges til perioder hvor det ikke er rein i området. Vi ber om at det settes som vilkår ved en eventuell konsesjon at tiltakshaver må opprette dialog med reinbeitedistriktet for å få en best mulig planlegging av anleggsperioden og slik minimere negative konsekvenser for reindriften.

Miljøområdet

Små vassdrag er for tiden utsatt for en betydelig utbyggingsinteresse over hele landet, slik også i Nord-Trøndelag. I følge NVE er det i Nord-Trøndelag ca 30 søknader om vannkraftutbygging inne til behandling. Alle unntatt tre er småkraftprosjekt (inntil 10 MW).

Erfaring de senere år har vist at enkeltvis innebærer småkraftprosjekt sjelden store nok miljøkonflikter til at konsesjon avslås. Dette kan i neste omgang medføre en "bit for bit-utbygging" med betydelige og uoversiktlige negative miljøkonsekvenser. På denne bakgrunn er det avgjørende at det foreligger et beslutningsgrunnlag som er godt nok for en vurdering av de miljømessige konsekvenser av omsøkte utbygging.

For å fremskaffe et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag på miljøområdet er utbyggere av småkraftverk (1- 10 MW) pålagt å gjennomføre kartlegging av biologisk mangfold som et ledd i konsesjonssøknaden, jf NVE veileder nr: 3/2009 *Kartlegging og dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk*.

For offentlig beslutningstaking forutsettes at prinsippene i Naturmangfoldloven (NML) §§ 8-12 legges til grunn, jf. § 7. Fylkesmannen vil her særlig peke på § 8 som uttrykker at: "Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet" (Kunnskapsgrunnlaget).

Fylkesmannen konstaterer at vedlagte miljørapport til søknaden i hovedsak er basert på:

- Tre dagsbefaringer i planområdet hhv. 3.sept.-09, 16.juni-11 og 27. juni-13.

Den første befaringsen er utført på en tid av året som gjør resultater fra denne lite relevant for flere sentrale fagtema, mens den siste er gjelder de 70 m nederst på elvestrekningen, samt trase for adkomstvei. Fylkesmannen mener derfor at beslutningsgrunnlaget på fagfelt som fuglefauna og delvis botanikk (karplanter) må vurderes som begrenset. På andre fagfelter gir imidlertid miljørapporten i hovedsak et bra beslutningsgrunnlag for aktuelle høringparter.

Vi vil ellers nevne at framlagte miljørapport har rapportnr. 2009:34, mens det i teksten, bl.a. på s. 6 og s. 15 også vises til befaringer gjennomført 16.06.11 og 27.06.13. Dette oppfattes forvirrende.

Fylkesmannens vurdering av relevante miljøforhold

Nedenfor gjøres en kort vurdering med kommentarer av de forhold og fagfelt på miljøområdet som anses som mest relevant i saken.

Friluftsliv

I konsesjonssøknaden uttales at selve tiltaksområdet ikke blir særlig brukt til friluftslivsformål. Om vinteren går det skiløype fra inntaket og ned mot Banfossen. Det vises også til en merket turløype på en traktorvei i nærheten, men at tiltaksområdet er ikke eksponert fra denne. Det konkluderes med at tiltaket vil ha *liten negativ konsekvens* for friluftsliv og jaktaktiviteter (*brukerinteresser*).

Fylkesmannen har ingen vesentlige merknader til verdi- eller konsekvensvurderinger her.

Landskap og inngrepsfrie naturområder

I framlagte konsesjonssøknad konkluderer søker med at omsøkte tiltak vil *middels negativ konsekvens* landskap og inngrepsfrie naturområder.

Landskap

Etter Fylkesmannens vurdering vil omsøkte prosjekt medføre betydelige negative konsekvenser for landskapet, særlig terrenginngrep ved legging av overføringsrør, men også pga bortfall av vannføring og fossefall som viktige landskapselement.

Skisserte rørgate for Reina kraftverk vil bli svært lang, 2.600 m. Rørgate fra hovedinntaket for Reinå fram til sammenkopling med Grøtåa er 300 m (ø=950 mm). Videre vil inntaket av Grøtåa ha en lengde på 400 m (ø=550 mm). Strekningen etter sammenkoblingen er oppgitt til 1900 m (ø=1100mm). En grøftlegging/sprenging av rørgater for slike dimensjoner vil medføre betydelige landskapsinngrep/naturinngrep.

Fylkesmannen mener derfor at de *landskapsmessige virkningene av tiltaket synes å være sterkt undervurdert*. Erfaringsmessig har det viste seg at bygging av rørgater ofte medfører større negative miljøkonsekvenser enn det som fremstilles i søknadene.

Fylkesmannen registrerer at NVE i flere saker den senere tid har lagt betydelig vekt på negative landskapsvirkninger i forhold til produsert kraftmengde i sine avgjørelser, eksempelvis avslaget på søknad for Ekorndalselva kraftverk i Namsos kommune i 2014.

Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON)

Inngrepsfrie naturområder (INON) er definert av Miljødirektoratet (tidl. Direktoratet for naturforvaltning). Direktoratet har gjennomført en statusoversikt og kartlagt utviklingen av INON-områder fra 1988 og fram til d.d.

Denne kartleggingen har bidratt til en bevissthet om at verdier som er knyttet til inngrepsfri natur kan gå tapt i takt med at disse områdene reduseres. Siden midten av 1990-tallet har det vært et nasjonalt miljømål å bevare restene av inngrepsfri natur for framtida. Siste ajourførte kartlegging for perioden 2008 - 2013 viser at inngrepsfri norsk natur fortsatt reduseres betydelig av nye tekniske inngrep, særlig kraftutbygging og veibygging.

Av konsesjonssøknaden fremgår at prosjektområdet vil berøre et stort INON-område. Omsøkte kraftutbygging vil medføre at ca 0,14 km² av dette får redusert verdi (endring til lavere status), herav bortfall av "villmarksområder" på ca 0,01 km². Netto tap av INON-områder vil være ca 0,4 km².

Et netto tap av INON-områder på ca 0,4 km² kan isolert sett oppfattes som lite, men kartleggingen etter 1988 har vist at nettopp det store antallet mindre inngrep, særlig bygging av små kraftverk og skogsbilveger, har vært en vesentlig årsak til reduksjonen av inngrepsfrie naturområder i Norge. For dette temaet er derfor grunn til å vektlegge hensynet til *samla belastning* jf. Naturmangfoldlovens § 10.

Biologisk Mangfold - Terrestrisk miljø

Rødlistearter - planter

Av miljørapporten fremgår at det i prosjektområdet er registret *langnål* (Nær Truet – NT), *rimnål* (NT) og *olivenfiltlav* (NT). Det er videre registrert funn av *gullprikklav* (Sårbar – VU) og *trådrag* (VU) litt vest for prosjektområdet.

Rødlistearter - pattedyr og fugler

Av miljørapporten fremgår at det i området kan forekomme streifdyr av *gaupe* (Sårbar-VU), *jerv* (Sterkt truet - EN) og *brunbjørn* (EN).

Videre opplyses at det er sannsynlig hekking av Strandsnipe (NT) i området. Strandsnipe er en relativt vanlig art som er på rødlista pga. internasjonal bestandsnedgang.

Etter Fylkesmannens vurdering vil ikke disse artene bli vesentlig berørt av omsøkte tiltak. Fylkesmannen har ikke andre opplysninger om kjente hekkelokaliteter for rovfugl eller artsregistreringer unntatt offentlighet i nærheten av prosjektområdet.

Andre arter

En art som bør vies oppmerksomhet er *fossefall*. I miljørapporten vises til registrering av fossefall i området. Fossefall er særlig negativt utsatt ved utbygging av elvekraftverk (jf NOF rapp.nr 3:2007). Redusert vannføring medfører tap av gunstige nærings- og hekkelokaliteter. Dersom det gis konsesjon i saken, bør det etableres kunstige hekkeplasser for *fossefall*.

Verdifulle naturtyper

Viktig bekkedrag

Reina med sidebekkene/elvene Igda og Svalielva er registrert som naturtypen *viktig bekkedrag* og lokaliteten er verdisatt til *svært viktig* (A-verdi).

Det er viktig at disse miljøverdiene sikres på en god måte. Dette betyr at det ved en eventuell utbygging vil være nødvendig å tilpasse/ redusere naturinngrepene av planlagt tiltak, herunder økt minstevassføring, endret plassering av vanninntak, redusert lengde på rørgater mm.

I miljørapporten uttales ellers mht. avbøtende tiltak bl.a: *... "Øvre grense for denne lokaliteten vurderes å kunne endres og flyttes lenger ned i vassdraget ettersom mye av de opprinnelige verdiene her synes å ha gått tapt (pga hogst, nydyrking, ras)"...*

Fylkesmannen stiller seg noe undrende til dette utsagnet og mener dette forholdet må vurderes nærmere før vedtak i saken, f.eks. under NVE's sluttbefaring i området.

Gråor-heggeskog

Denne lokaliteten ligger langs Reina, sør for gården Solem og er registrert som naturtypen *Gråor-heggeskog* og lokaliteten er verdisatt til *viktig* (B-verdi).

I miljørapporten uttales bl.a:

... "De største verdiene innen utbyggingsområdet er foruten selve elvestrengen knyttet til den nylig registrerte naturtypelokaliteten Solem sør. Her finnes rimelig stabil gråor-heggeskog, og det er registrert flere rødlistede lavarter her. Slike områder har også stor verdi for fuglelivet og som viltkorridorer i et intensivt drevet jordbrukslandskap. Det ble da også registrert relativt mange fuglearter innen lokaliteten ved de naturfaglige undersøkelsene 27. juni 2013. Lokaliteten blir påvirket, både gjennom at elva blir fraført vann, og at trase for tilkomstvei og nettilknytning er planlagt plassert midt i lokaliteten"....

I miljørapporten (avbøtende tiltak) uttales videre bl.a:

... "En bør så langt det er mulig søke å ta vare på denne lokaliteten, da mye av gråor-heggeskogen langs Reina i områdene nedenfor lokaliteten allerede er gått tapt. To av rødlistefunnene fra denne lokaliteten, langnål (NT) og rimnål (NT) vil ganske sikkert gå tapt dersom planene blir gjennomført slik de foreligger i dag"...

Etter Fylkesmannens vurdering kan omsøkte utbygging medføre vesentlige negative virkninger på de miljøverdier som her er registrert.

Biologisk Mangfold - Akvatisk miljø

Fisk

Bekkeørret

Reina har forekomst av bekkørret og denne vil bli negativt påvirket av omsøkte utbygging.

Laks/Sjørret

Reina er en del av Namsenvassdraget som er et nasjonalt laksevassdrag. Ut fra de opplysninger som er gitt i søknad med vedlegg vil ikke anadrom strekning bli berørt av omsøkte tiltak.

Ål

I miljørapporten opplyses at det er registrert ål (*sårbar-VU*) i ei naboelv til Reina. I 2011 ble det søkt etter ål i Reina uten at den ble påvist. Grunneier har uttalt at det etter hans kjennskap ikke har vært observert ål i Reina. Imidlertid skal det tidligere ha vært registrert ål lenger opp i vassdraget, bl.a. i Tuvtjønna, Reintjønna og Svorttjønna. Det er imidlertid vanskelig å forstå ål kan ha kommet hit uten å ha gått gjennom Reina.

Fylkesmannen er imidlertid ikke kjent med nyere registreringer av ål i Reinavassdraget.

Elvemusling

Det opplyses at det er gjort undersøkelser etter *elvemusling* uten at disse ble påvist. Fylkesmannen er heller ikke kjent med funn av elvemusling så langt opp i Reinavassdraget.

Avbøtende tiltak

Reindriftsområdet

Planlegging/anleggsperiode

Ved en eventuell konsesjon i saken må det opprettes dialog med reinbeitedistriktet for god planlegging av anleggsperioden og slik minimere negative konsekvenser for reindriften, herunder at anleggsarbeid må legges til perioder hvor det ikke er rein i området.

Miljøområdet

Minstevannføring

Tilstrekkelig minstevassføring er etter vår vurdering det viktigste avbøtende tiltaket. I søknaden foreslås minstevannføring i Reinåa og Grøtåa på hhv. 38 l/s og 16 l/s hele året (dvs. 54 l/s etter samløpet). En slik minstevassføring vil være svært lav, særlig i Reinåa. Dette vil medføre vesentlige negative konsekvenser både for fisk, ferskvannsfauna og fuktighetskrevede flora. Også landskapsbilde og friluftsliv vil påvirkes negativt.

Fylkesmannen vil derfor tilrå en minstevannføring på minimum 5-persentilen for året. Dette betyr hhv. 55 l/s og 18 l/s for Reinåa og Grøtåa (dvs. 73 l/s etter samløpet). Alternativt vil vi tilrå at Grøtåa tas ut av prosjektet. Da vil Grøtåa bidra med vannføring i Reinåa fra samløpet og ned til kraftstasjonen. Da vil det bare være ca 300 m fra hovedinntaket for Reina til samløpet med Grøtåa som etter vår vurdering vil behøve pålagt minstevassføring.

Jordkabel

Nett-tilknytting til eksisterende nett via jordkabel langs veg vil være positivt både av hensyn til kollisjonsfare for skogsfugl og av hensyn til landskapsbildet i området.

Endring av inntaksdam, og innkorting av rørtrase

Aktuelle rørtrase vil samlet bli svært lang, 2.600 m. Fylkesmannen tilrå at inntaksdammen flyttes lenger ned i vassdraget og at Grøtåa tas ut av prosjektet. Dette vil kunne redusere de negative konsekvensene av prosjektet vesentlig. Samtidig vil Grøtåa da bidra med en vesentlig vannføring i Reinåa fra samløpet og ned til kraftstasjonen slik som omtalt ovenfor.

Endring for plassering av kraftstasjon og veitrase

Omsøkte plassering av kraftverkstasjon og veitrase vil medføre negative konsekvenser på viktige naturtyper. Disse må endres og tilpasses for å ivareta registrerte naturtyper best mulig.

Etablering av kunstige hekkeplasser for fossekall

Fossekall er som nevnt foran særlig negativt utsatt ved utbygging av elvekraftverk. Dersom det gis konsesjon i saken, bør det etableres kunstige hekkeplasser for *fossekall*.

Fylkesmannens konklusjon

Omsøkte utbygging vil medføre betydelige konflikt med registrerte naturtyper, rødlistearter og viktige leveområder for flere plante- og dyrearter.

En utbygging vil innebære svært lange rørgater (2.600m) som vil medføre betydelige naturinngrep og virke negativt inn på landskapsbildet.

Etter en samla vurdering av miljøkonsekvensene vil Fylkesmannen *frarå* omsøkte utbygging av Reina kraftverk.

Dersom det allikevel gis konsesjon for tiltaket vil Fylkesmannen tilrå følgende tiltak:

- Flytte hovedinntak for Reina lenger ned i vassdraget og ta ut Grøtåa av prosjektet for å redusere naturinngrepene i vassdraget/prosjektområdet
- Endre plassering av kraftverkstasjonen og veitrase for å redusere negative konsekvenser på viktige naturtyper og rødlistearter
- Pålegge en minstevannføring på minimum 5-persentilen for året. Dette betyr hhv. 55 l/s i Reinåa og 18 l/s i Grøtåa (dvs. 73 l/s etter samløpet). Dersom Grøtåa tas ut av planene vil det kun være behov for pålagt minstevassføring øverste 300 m i Reinåa
- Bruk av jordkabel for nett-tilkobling av hensyn til landskapsbilde og kollisjonsfare for skogsfugl
- Etablering av kunstige hekkeplasser for *Fossekall*

Med hilsen

Bjørnar Wiseth (e.f.)
Miljøverndirektør

Øystein Lorentsen
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopi til:

Clemens Kraft AS	Fr. Nansens plass 6	0160	Oslo
Overhalla kommune	Svalivegen 2	7863	Overhalla
Vestre Namdal reinbeitedistrikt, v/Lars Toven	Flott	7977	Høylandet
Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	Karasjok
Nord-Trøndelag fylkeskommune	Postboks 2560	7735	Steinkjer